

Santiago Roca D. Costa (1947-2021)

L'any que ve, per la Festa Major, es commemorarà el 35è aniversari de la creació del mural de la Plaça de la Creu, pintat per Santiago Roca-Delpech i Costa. És per això que ens sembla apropiat dedicar un petit article a aquest artista que, per desgràcia, ens va deixar el passat 12 de juliol, als 73 anys. Com passa amb tots els creadors l'obra és indèstricable de la seva vida, de manera que començarem per aquí. **TEXT > MARIA FONTANÉ**

En Santiago (Santi) va néixer a Girona el 1947. Els primers ensenyaments de dibuix i pintura els va rebre del seu pare, el també pintor i músic Jaume Roca Delpech, i cal dir que aquest fou l'únic mestre que tingué en tota la vida. Va passar la infància al Mercadal el qual va fer que desenvolupés un interès per l'ambient suburbial que sens dubte va repercutir en la seva obra, sense comptar que el seu pare ja havia marcat un precedent pel que fa a l'especialització en paisatges urbans.

Tot i que en Santi va fer estudis d'arqueologia, en un moment determinat decidí canviar de rumb i seguir els passos del seu progenitor. Però per diferenciar-se d'ell, que havia assolit força fama en el seu moment, firmava com a Roca D. Costa i no Delpech. Encara que aquesta diferenciació es revelarà innecessària, ja que en Santi va acabar desenvolupant una forta personalitat pròpia, si bé en un principi encara s'aprecia en les seves obres un deix postim-

pressionista que després es desviaria del que acostumava a ser. Al llarg de la seva vida va fer mostres i exposicions per tot el món: va passar per ciutats com París, Basilea, Los Angeles, New York, San Francisco, Chicago... Sense oblidar el nostre país, és clar: Barcelona, Madrid... I Girona, el seu lloc de naixement. Tot i que va exposar en multitud de galeries, va acabar fixant quasi amb exclusivitat per la galeria Lluçia Homs de Barcelona.

A Londres va descobrir a Mondrian, qui fou la seva gran inspiració. En un principi pot semblar estrany donada la deriva envers l'abstracció del pintor neerlandès, però si ens hi fixem, les seves obres tenen més en comú del que es percep a simple vista. En Santi és un pintor molt essencial, pur, i la geometria dels seus paisatges (que eludeixen la figura humana) resulta quasi metafísica. Ara bé, el que fa ell és convertir aquesta geometria en elements concrets de la realitat: edifi-

cis, aparadors, bars i terrasses. Els confereix una vida, una història més enllà de les simples formes. De fet aquesta manera de representar el món es podria relacionar també amb l'estructura bàsica de l'Univers que cercava Mondrian. A banda del cubisme, en Santi rep influències de

Aspirava a pintar imatges del seu lloc de procedència que tothom pogués entendre, i fer d'allò universal una cosa local (i viceversa)

l'estètica pop de David Hockney o Peter Blake, i malgrat tot cal remarcar que va ser capaç de desenvolupar un camí propi que no es deixava endur pels altres. Personalment, també em recorda a vedutistes com Canaletto. A la Lluçia Homs va exposar una pintura dedicada a un altre artista que admirava: Balthus, més concretament el "Passage du Commerce

Saint-André". Ell, per la seva banda, va representar la façana on hi havia la seu de la Generalitat de Catalunya a París.

Però en qualsevol cas, i tot i que no m'agrada classificar, el realisme és el corrent artístic en què millor s'encabeix la seva obra. Un estil que a vegades ha estat menystingut per la contemporaneïtat, ja que se li retreu que manca de sentit havent-hi una altra eina com la fotografia que, diuen, "facilita la feina". Això és totalment fals. Més enllà de la tècnica impecable, cada pintura té l'empremta personal del seu artista, de manera que no és només "real" en tant que sorgeix i ha passat pel sedàs de la imaginació. En aquest sentit és més aviat com una interpretació de la realitat, que gaudeix de molts matisos personals. En resum, que d'"objectiu" no en té res. El que feia en Santi era crear noves realitats. Realitats a la seva mida, que com a tots els genis li servien per evadir-se del món imperfecte i anar a un que sí que ho era. Un exemple el trobem a Girona, on va crear amb el seu pinzell una botiga que mai no va existir. En una paret mitgera que havia quedat al descobert després d'enderrocar l'edifici del costat va fer un mural (trompe l'oeil) que representava una botiga de vins i olis. Una cosa semblant va fer a Caldes, com veurem més endavant. Però en qualsevol cas, dir que la seva creativitat superava els límits del dit "realisme".

I pel que fa als seus temes, com ja he mencionat, a en Santi li agradava l'ambient de la vida quotidiana. Aspirava a pintar imatges del seu lloc de procedència que tothom pogués entendre, i fer d'allò universal una cosa local (i viceversa). Aquesta identificació l'aconseguia sense necessitat de retratar persones de manera que la seva era una pintura silenciosa, sense personatges, però que tot i això no li mancava la sensació de vivesa. El muralisme, que

va explorar en profunditat, també està molt vinculat a la dimensió social que atorgava al seu art. Una manera de popularitzar-lo i treure'l al carrer.

Melòman de mena, amb la seva companya Teresa Roitg va crear la botiga de discos Erato (1969) a la Plaça del Vi de Girona, que esdevingué la porta d'entrada al panorama gironí de les últimes novetats musicals però també estètiques i ideològiques, vingudes de les capitals de la contracultura. Sobretot, de Londres. En Santi admirava aquesta ciutat. De fet, va fer una exposició al Col·legi de Dissenyadors d'Interiors de Catalunya amb temàtica londinenca, ja que en coneixia tots els racons. Es sentia fascinat per aquesta cultura alhora que es rebel·lava contra ella.

Cal dir, finalment, que també tenia una gran col·lecció arqueològica (recordem que va començar a estudiar arqueologia). Sentia passió pels egipcis i cada any hi anava de viatge per resseguir els passos de Howard Carter. Hi ha nombroses pintures on plasma la realitat quotidiana d'Orient. Ja de gran també començà a introduir persones en les seves obres. Encara que, com hem vist,

l'empremta humana (no visible) hi ha estat sempre molt present.

El mural que tenim a Caldes de Malavella constitueix una reproducció fidel de les cases que hi havia allà, i que es van tirar a terra per fer la plaça de la Creu. Hi van intervenir diversos pintors, sota les directrius d'en Santiago: Ricard Renart i Castells i Joan Boladeras i Roca. Si ho mirem amb atenció descobrirem detalls a primera vista inadvertits, encara que amb el pas dels anys s'han anat degradant i molts s'han esborrat, així com els noms dels artistes. Ara ens toca a nosaltres restaurar i conservar el llegat d'aquest amant de l'art, gironí i català, que era capaç de captar la personalitat d'una ciutat i un poble en el seu paisatge, consumant així l'ideal romàntic.

